

Wyrok z dnia 16 stycznia 2009 r.

I PK 138/08

Roszczenie o odszkodowanie na podstawie przepisów Kodeksu cywilnego nie stanowi roszczenia alternatywnego wobec roszczenia o wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy (art. 477¹ k.p.c.).

Przewodniczący SSN Małgorzata Gersdorf (sprawozdawca), Sędziowie SN: Józef Iwulski, Romualda Spyt.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 16 stycznia 2009 r. sprawy z powództwa Krystyny S. przeciwko Gminie K. w K. o wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy, o dodatkowe wynagrodzenia roczne, o świadczenia z funduszu socjalnego, na skutek skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie z dnia 27 lutego 2008 r. [...]

1. o d d a l i ł skargę kasacyjną,
2. zasądził od skarżącej powódki Krystyny S. na rzecz strony pozwanej Gminy K. w K. 900 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e n i e

Wskutek ostatecznego sprecyzowania powództwa powódka domagała się zasądzenia od pozwanego odszkodowania za czas pozostawania bez pracy, wyrównania wynagrodzeń rocznych za lata 2000 i 2001 oraz dofinansowania i ekwiwalentów z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Powódka była zatrudniona w Szkole Podstawowej [...] w K. w wymiarze pełnego etatu. Na skutek wadliwego wypowiedzenia stosunku pracy, pozostawała bez pracy w okresie od 1 września 2000 r. do dnia 27 października 2000 r. Natomiast w okresie od 27 października 2000 r. (tj. od daty wydania nieprawomocnego wyroku Sądu Rejonowego) do dnia 16 maja 2001 r. (prawomocne orzeczenie o przywróceniu do pracy) powódka wykonywała pracę w wymiarze ½ etatu. Na skutek orzeczenia sądu pracy została przywrócona do pracy w

pełnym wymiarze czasu pracy i uzyskała wynagrodzenie za okres pozostawania bez pracy w wysokości wynikającej z art. 47 k.p., tj. za jeden miesiąc. Powódka kwestionowała prawidłowość tego i wносиła o zasądzenie wynagrodzenia za cały okres prowadzonego sporu. Twierdziła, że jako członek ogniska ZNP podlegała szczególnej ochronie i to czyni jej roszczenie w pełni zasadnym.

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie wyrokiem z dnia 14 marca 2005 r. [...] co do zasady oddalił powództwo. Przyjął bowiem, że zasady przyznawania wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy określa art. 47 k.p. Z uwagi na trzymiesięczny okres wypowiedzenia powódce, zdaniem Sądu, prawidłowo przyznano wynagrodzenie za okres jednego miesiąca. Powódka nie podlegała szczególnej ochronie przed rozwiązaniem stosunku pracy. Zgodnie ze statutem ZNP ogniska nie stanowią w strukturze tego związku zakładowych organizacji związkowych. Wobec tego członkowie zarządów tych organizacji nie podlegają ochronie na zasadzie art. 32 ustawy o związkach zawodowych. Jedynie w niewielkim zakresie skorygował Sąd wysokość należnego na podstawie art. 47 k.p. odszkodowania w związku z podwyżką wynagrodzenia nauczycieli mianowanych w roku 2000. Oddalone zostało natomiast w całości powództwo w zakresie świadczeń z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, z uwagi na ich nieroszczeniowy charakter.

Wyrok został zaskarżony apelacjami przez obie strony. Sąd Okręgowy w Częstochowie wyrokiem z dnia 27 lutego 2008 r. [...] oddalił w części apelacje utrzymując wyrok w zasadniczej części dotyczącej wynagrodzenia za okres pozostawania bez pracy. Podzielił w tym zakresie argumentację Sądu Rejonowego wskazując, że zastosowanie w odniesieniu do powódki art. 47 k.p. miało uzasadnienie, którego nie zmienia pozostawanie przez powódkę w stosunku pracy jako nauczyciela mianowanego. Dokonał jedynie odmiennych ustaleń faktycznych w zakresie tytułów wypłacanych powódce kwot.

Od wyroku powódka wywiodła skargę kasacyjną w zakresie, w jakim jej powództwo o wynagrodzenie za czas pozostawiania bez pracy zostało oddalone przez Sąd Okręgowy. Zarzuciła w niej naruszenie szeregu przepisów prawa procesowego oraz prawa materialnego, tj. art. 5 k.p. w związku z art. 76 k.p., art. 378 k.p.c. w związku z art. 383 k.p.c. i 365 k.p.c., art. 477¹ k.p.c. w związku z art. 8 k.p., 417¹ § 4 k.c., art. 93c ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz.U. z 2006 r. Nr 97 poz. 674 ze zm.), art. 233 k.p.c., art. 379 pkt 4 k.p.c., art. 10 ust. 1, art. 11, art. 12 ust. 1, art. 13, art. 22 ust. 1, art. 23 ust. 1 Karty Nauczyciela,

art. 47 k.p., art. 415 k.c. i art. 417 k.c. Zarzuty te, poza zarzutem nieważności postępowania na podstawie art. 379 pkt 4 k.p.c. w istocie sprowadzały się do kwestionowania zasad orzekania o wynagrodzeniu za okres pozostawania bez pracy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługuje na uwzględnienie. Żaden z przedstawionych w skardze kasacyjnej zarzutów naruszenia prawa procesowego nie znalazł uznania w ocenie Sądu Najwyższego.

Przede wszystkim Sąd Najwyższy nie rozpoznał zarzutu naruszenia art. 233 k.p.c. Ustalenia faktów i ocena dowodów zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. nie mogą bowiem stanowić podstawy skargi kasacyjnej.

Z kolei zarzut naruszenia art. 379 pkt 4 k.p.c. jest nieuzasadniony. Skarżąca podnosiła, że jeden z członków składu orzekającego w innym postępowaniu toczącym się z udziałem jednej ze stron niniejszego procesu został wyłączony z orzekania na zasadzie art. 49 k.p.c. Dyspozycja art. 379 pkt 4 k.p.c. wskazuje jednak, że nieważnością obarczone jest postępowanie, w którym brał udział sędzia wyłączony z mocy ustawy, a zatem na podstawie art. 48 k.p.c. Z uwagi na powyższe zarzut nieważności postępowania nie może zostać uwzględniony.

Okoliczności sprawy nie uzasadniają także zarzutu naruszenia art. 378 k.p.c. w związku z art. 383 k.p.c. i art. 365 § 1 k.p.c. Przepis art. 378 k.p.c. zawiera w swych jednostkach redakcyjnych różne normy a skarżąca nie określa która z nich miałyby być naruszona, stąd zarzut nie może zostać zweryfikowany. Bezpodstawny i wynikający z niezrozumienia instytucji związania sądów prawomocnym wyrokiem o przywróceniu skarżącej do pracy jest też zarzut naruszenia art. 365 § 1 k.p.c. W szczególności nie znajduje uzasadnienia twierdzenie, że pracodawca ma obowiązek takiego obciążenia pracownika pracą ponadwymiarową, by osiągnąć średnią wynagrodzenia liczonego wraz z godzinami ponadwymiarowymi.

Rozszerzenie żądania przez powódkę dokonane przed Sądem Okręgowym nie zostało uwzględnione zgodnie z dyspozycją art. 383 zdanie drugie k.p.c. Przez „dalsze okresy” w rozumieniu tego unormowania należy rozumieć okresy przypadające po dacie wyrokowania przez Sąd pierwszej instancji a nie okresy przypadające przed tą datą, które jednak nie zostały uwzględnione w ramach pozwu.

W pozostałej części zarzuty naruszenia prawa procesowego pozostają w związku z zarzutami naruszenia prawa materialnego. Powołanie w skardze szeregu naruszonych, zdaniem skarżącej, przepisów sprowadza się w istocie do kwestionowania przez nią unormowania art. 47 k.p. a w konsekwencji żądania wypłaty wynagrodzenia za cały okres pozostawania bez pracy.

Wbrew stanowisku skarżącej sądy orzekające w sprawie nie naruszyły powołanych przez nią unormowań ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela. Nie doszło bowiem do uznania, że stosunek pracy nauczyciela mianowanego jest w całości tożsamy ze stosunkiem pracy nauczyciela wynikającym z umowy o pracę. Sąd drugiej instancji prawidłowo natomiast wyłożył i zastosował art. 91c Karty Nauczyciela. Zgodnie z tym unormowaniem w zakresie nieuregulowanym przepisami ustawy w sprawach wynikających ze stosunku pracy nauczycieli stosuje się przepisy Kodeksu pracy. Ani przepis art. 22 ust. 1 Karty Nauczyciela, ani pozostałe powołane przepisy (art. 10 ust 1, art. 11, art. 12 ust. 1, art. 13) nie zawierają żadnych regulacji w zakresie konsekwencji wadliwego rozwiązania stosunku pracy. Konsekwencje te należy określać na podstawie norm prawa pracy i przyjmować, że w razie wadliwości wypowiedzenia wynagrodzenie za okres pozostawania bez pracy przysługuje w wysokości określonej w art. 47 k.p. W związku z tym nie doszło - jak sugeruje skarżąca - do naruszenia art. 5 k.p. w związku z art. 76 k.p. Na marginesie należy zauważyć, że zarzut naruszenia tych norm stanowi zarzut naruszenia norm prawa materialnego a nie prawa procesowego, na co wskazuje skarżąca. Niezależnie jednak od tego odesłanie do regulacji Kodeksu pracy w zakresie orzekania o wadliwości rozwiązania stosunku pracy następuje przede wszystkim na zasadzie art. 91c Karty Nauczyciela. Wymienione przepisy mogą jedynie potwierdzić, a nie - jak chciałaby skarżąca - zaprzeczyć dopuszczalności stosowania art. 47 k.p. w zakresie świadczeń za okres pozostawania bez pracy.

Nie ma też zastosowania w tym zakresie - i to z dwóch powodów - stanowisko Trybunału Konstytucyjnego wyrażone w sprawie SK 18/05. Po pierwsze trzeba stwierdzić, że orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego odnosiło się do art. 58 k.p., tj. przypadków wadliwego rozwiązania stosunku pracy bez wypowiedzenia. W sporze niniejszym rozstrzygnięcie nie zostało wydane na podstawie tej normy. Dopuszczalność uzupełniającego odszkodowania cywilnoprawnego w razie wadliwości wypowiedzenia, a nie rozwiązania dyscyplinarnego budzi co najmniej istotne wątpliwości. Wobec tego powoływanie się na naruszenie art. 415 k.c. czy 417 k.c. nie znajduje

uzasadnienia. Po drugie - i co ważniejsze - zarzut niezastosowania tych przepisów prezentuje skarżąca dopiero w skardze kasacyjnej. W toku postępowania zarówno w pierwszej jak i drugiej instancji nie wykazywała, by zachodziły przesłanki ich zastosowania. Sąd drugiej instancji nie miał także obowiązku stosować z urzędu tych norm na zasadzie art. 477¹ k.p.c. Ewentualne roszczenie o odszkodowanie na podstawie przepisów Kodeksu cywilnego nie stanowi normatywnej alternatywy wobec roszczenia o wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy. Wobec, tego a także wobec braku kierowania przez powódkę w toku postępowania przed Sądami pierwszej i drugiej instancji żądania na podstawie wymienionych przepisów Kodeksu cywilnego, stawianie Sądowi Okręgowemu zarzutu niezastosowania norm prawnych zawartych w powołanych przepisach Kodeksu cywilnego jest bezpodstawne.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy oddalił skargę kasacyjną na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. jako nieuzasadnioną.

O kosztach rozstrzygnięto na zasadzie § 12 ust. 1 pkt 1 oraz § 12 ust. 4 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

=====